



ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ
ΠΕΡΙ
ΠΟΙΗΤΙΚΗΣ

梁鹏 翻译 / 注释

亚里士多德《诗学》
集注

中国出版集团
中译出版社

亚里士多德《诗学》 集注

梁鹏 翻译 / 注释



中国出版集团
中译出版社

图书在版编目(CIP)数据

亚里士多德《诗学》集注/梁鹏著. —北京: 中译出版社,
2017.3

ISBN 978-7-5001-5071-8

I. ①亚… II. ①梁… III. ①古典诗歌—诗歌理论—古希腊
IV. ①I545.072

中国版本图书馆CIP数据核字(2016)第324831号

出版发行/中译出版社

地 址/北京市西城区车公庄大街甲4号物华大厦6层

电 话/(010) 68359376, 68359827(发行部); 53601537(编辑部)

邮 编/100044

传 真/(010) 68357870

电子邮箱/book@ctph.com.cn

网 址/http://www.ctph.com.cn

策划编辑/胡晓凯

责任编辑/胡晓凯 梁 斐

封面设计/潘 峰

排 版/北京竹页文化传媒有限公司

印 刷/北京玺诚印务有限公司

经 销/新华书店

规 格/710毫米×1000毫米 1/16

印 张/21.25

字 数/339千

版 次/2017年3月第一版

印 次/2017年3月第一次

ISBN 978-7-5001-5071-8 定价: 65.00元

版权所有 侵权必究

中 译 出 版 社

多闻，择其善者而从之。

——孔子《论语》

经之至者道也，所以明道者其词也，所以成词者字也。由字以通其词，由词以通其道。必有渐。

——戴震《与是仲明论学书》

献给我的母亲 杜 蕙女士

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

ΠΕΡΙ

ΠΟΙΗΤΙΚΗΣ

ARISTOTELIS

DE

POETICA LIBER,

GRÆCE ET LATINE,

CUM NOTIS.



OXONII,

E TYPOGRAPHÆO CLARENDONIANO.

MDCCLX.



文献信息: Aristotles, De Poetica
Liber, Graece et latine, cum notis,
Oxonii: E typographeo Clarendoniano,
1760.

无作者信息

[1]

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

ΠΕΡΙ

ΠΟΙΗΤΙΚΗΣ.

ΚΕΦ. α.

ΠΕΡΙ ποιητικῆς αὐτῆς τε καὶ τῶν αἰῶν αὐτῆς,
ἥτις διέσται ἑκαστὴν ἔχει, καὶ πῶς διὰ συνέ-
στασις τῆς μίθου, εἰ μέλλει καλῶς ἔχειν ἢ
πῶς ἐστὶ δὲ ἐκ πόντου καὶ πῶς ἐστὶ μακρῶν ἡμέρας
δὲ καὶ πρὸ τῶν ἄλλων ἴσα τῆς αὐτῆς ἐστὶ μετῶν, λί-
γυμνῶν, ἀβλήμων κατὰ φύσιν, πρῶτον ἀπὸ τῶν πρῶ-
των. Ἐπειτα δὲ καὶ ἡ τῆς τραγῳδίας ποίησις, ἐστὶ δὲ
καρμῶν καὶ ἡ δὴτυμμετωπικῆ, καὶ τῆς αἰλητικῆς ἢ
πυλῆς καὶ κωμικῆς, πῶς τε γινώσκουσιν ὅσην μι-
μῆσιν τὸ σῶμα. διαφέρουσιν δὲ ἀλλήλων τούτοις ἢ γὰρ
τῶ γίνεσθαι ἑτέροις μιμηθῆναι, ἢ τῶν ἑτέρων,
καὶ μὴ τῶν αὐτῶν τρόπον. ὅσην γὰρ καὶ λυγροὶ καὶ
σχῆμασι πολλὰ μιμησῆναι ἰσχυροὶν, εἰ μὴ διὰ
τέχνης, εἰ δὲ διὰ συνηθείας, ἔτι καὶ διὰ τῆς φύσε-
ως
Α ἴτι

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ

ARISTOTELIS
OPERA OMNIA
GRAECE

AD OPTIMORUM EXEMPLARIUM FIDEM RECENSUIT,
ANNOTATIONEM CRITICAM, LIBRORUM ARGUMENTA,
ET NOVAM VERSIONEM LATINAM

ADIECIT

IO. THEOPHILUS BUHLE
PROF. PHILOS. IN ACAD. GEORG. AVGVSTA
SOC. REG. SCIEN. GOTTING. 1798.

VOLUMEN QUINTUM

ARGENTORATI
EX TYPOGRAPHIA SOCIETATIS BIPONTINAE
ANNO VIII



文献信息: Aristoteles, Opera Omnia Graece. Ad optimorum exemplarium fidem recensuit, annotationem criticam, librorum argumenta, et novam versionem Latinam adiecit IO. Theophilus Buhle, Volumen quintum, Argentorati: ex typographia Societatis Bipontinae, 1798.

作者简介: Johann Gottlieb Gerhard Buhle (1763–1821), 德国哲学家、古典语文学家及哲学史家。

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ
ΠΕΡΙ
ΠΟΙΗΤΙΚΗΣ

ΚΕΦ. α'.
ΠΡΟΘΕΣΙΣ.

ΠΕΡΙ Ποιητικῆς αὐτῆς τε καὶ τῶν εἰδῶν αὐτῆς ἢ τῶν δυνάμει ἑκαστῶν ἔχει καὶ πῶς δι' συνίστασθαι τοὺς μύθους, εἰ μάλιστα ἔξω ἢ ποιητικῆς ἢ τι δεῖ ἐκ πόσαν καὶ πῶσαν ἵσθαι μαρτυρῶν ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς τῶν ἄλλων, ἵνα τῆς αὐτῆς ἵσθαι μετέωρα, λέγεται, ἀρξάμενοι κατὰ φύσιν πρῶτον ἀπὸ τῶν πρώτων.

ARISTOTELIS
DE ARTE POETICA LIBER.

CAP. I.
De consilio operis.

De arte poetica & ipsa & eius speciebus; quæ vim habet unaquasque; & quomodo oporteat componere fabulas, si habitura sit se recte poetis; præterea vero de quor & qualibus partibus constet; similiter autem & de aliis, quæcunque eiusdem sunt methodi, dicamus, initio secundum naturam factio primum a primis.
Aristot. Vol. V. N

ARISTOTELIS
 DE
 ARTE POETICA
 LIBER
 CVM
 COMMENTARIIS
 GODOFREDI HERMANNI



G. HERMANN

L I P S I A E
 APVD GERHARDVM FLEISCHERVM IVN.
 C I D I O C C C I I I

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ
 ΠΕΡΙ ΠΟΙΗΤΙΚΗΣ

CAPVT I.

τῶν τεχνῶν διαφορά· ἢ ἐξ ἀπορίας τῶν μέρους.

Περὶ ποιητικῆς αὐτῆς τε καὶ τῶν εἰδῶν αὐτῆς, ἢ τῶν ἰ-
 δίωνων ἐκείνη ἔχει, καὶ πῶς δεῖ συνίστασθαι τῆς μό-
 ρφης, εἰ μέλλει καλῶς ἔχειν ἢ ποιῆσαι· ἐπεὶ δὲ ἐν πό-
 ῳσι καὶ ποίωσι ἐστὶ μέριον ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλ-
 λων, ὅσα τῆς αὐτῆς ἐστὶ μεθόδοι, λεγόμενα, ἀρξάμενος
 ἡμεῖς πρώτῳ ἀπὸ τῶν πρώτων. Ἐπιτομία δὲ
 καὶ ἡ τῆς τραγωδίας ποίησις, ἐπεὶ δὲ πανορθία καὶ ἡ δι-
 δραμαβοσκουτικῆ, καὶ τῆς αἰλουτικῆς ἢ πλοῦτος καὶ με-
 θερικῆς, πᾶσαι συγγράμματα οὐδὲν μάλιστα τὸ σύν-
 λον διαφέρουσι δὲ ἀλλήλων τῶν ἢ γὰρ τῶ γένει 5

CAPVT I.

De artis poeticae natura et generibus, quam quodque vim
 habeat, et quomodo debeat fabulas componi, ut recte se ha-
 beat poësis; tum e quo quisque partibus consistat; parti-
 tesque de ceteris; quae ad eandem disputationem perti-
 nent, dicemus, initio pro rei natura ab his factis, quae prius
 sunt. Epica igitur poësis et tragica et comœdia et dithy-
 rambica, tum maxima pars artis tibis et cithara canendi, haec
 omnes imitationes sunt generaliter. Sed differunt inter se 2

文献信息: Aristoteles, Gottfried Hermann, Aristotelis De arte poetica liber, Fleischer, 1802.

作者简介: Johann Gottfried Jakob Hermann (1772 – 1848), 德国古典语文学家。

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

ΠΕΡΙ

ΠΟΙΗΤΙΚΗΣ.

ARISTOTELIS

DE POETICA

LIBER.

TEXTUM RECENSUIT, VERSIONEM REFINXIT,

ET

ANIMADVERSIONIBUS ILLUSTRAVIT,

THOMAS TYRWHITT.

EDITIO QUINTA.

OXONII,

E TYPOGRAPHEO CLARENDONIANO.

MDCCKXXVII.

文献信息: Aristoteles, De Poetica Liber, textum recensuit, versionem refinxit, et animadversionibus illustravit, Thomas Tyrwhitt, Oxonii: E Typographeo Clarendoniano, 1827.

作者简介: Thomas Tyrwhitt (1730-1786), 英国古典学学者及批评家。该书为作者最重要的著作, 系遗作。作者死后, 在索尔兹伯里 (Salisbury) 的主教Thomas Burgess的监督下, 于1794年首次出版。

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

ΠΕΡΙ

ΠΟΙΗΤΙΚΗΣ.

ARISTOTELIS

DE

POETICA.

α. ΠΕΡΙ ποιητικῆς αὐτῆς τε καὶ τῶν εἰδῶν αὐτῆς, ἢ τινὰ δύναμιν ἕκαστον ἔχει· καὶ πῶς δεῖ συγίτασθαι τοὺς μύθους, εἰ^β μάλ' αἰ καλῶς ἔχει ἢ ποιήσει· ἔτι^γ δὲ ἐκ πόνων καὶ πόνων ἐστὶ μορίων ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων, ὅσα τῆς αὐτῆς ἐστὶ μετέωρον,^δ λέγεται, ἀρξάμενοι κατὰ φύσιν πρῶτον ἀπὸ τῶν πρώτων.

^α L. ἔχει. ^β Vulg. μέλλω. V.L.G. μέλλω. ^γ G. δὲ καὶ ἐκ πόνων. ^δ L.A.B.D. λέγεται.

1. DE arte poetica, et ipsa tibus constat unaqueque spe- et ipsius speciebus, quam cies; similiter autem et de vim habet unaqueque; et aliis, quoscunque ejusdem quomodo oportet componere fabulas, si habitura sit secundo naturam factio primo a primis. se recte possit; praetera vero, ex quot et qualibus par-

前言

一、本书的性质

本书是辅助读者阅读或研究亚里士多德《诗学》古希腊文原文的书。关于亚里士多德其人及《诗学》的版本流传等问题请读者参阅其他文献^[1]。

本书的主要文献基础是 1600 年至 1900 年三百年间的 7 个拉丁文《诗学》翻译注疏本。主要原因有三，第一，德国学者 Gerhard Jäger 在其《古典语文学导论》(*Einführung in die klassische Philologie*) 中，专门举例强调亚里士多德《诗学》的阿拉伯文及拉丁文译本对减少文本因流传而产生之讹误，使之尽量接近原本(*constitutio textus*)的重要性^[2]。第二，从历史语言学与比较语言学的角度观察，拉丁文与古希腊文的关系紧密，用拉丁文翻译诠释古希腊文可以达到实质与形式的统一。第三，皮锡瑞曾说：“说经必宗古义，义愈近古，愈可依据。”^[3]

二、本书的内容

本书内容分七部分。

第一，古希腊文原文。本书白文以 Kassel 校勘本为底本，与八个(Heinsius 1760 Harles Buhle Hermann Tyrwhitt Didot Vahlen)拉丁文《诗学》译注本或校勘

[1] 关于版本流传的论述，有 Kassel 校勘本中简洁的拉丁文前言及文本流传树状结构图可供参考，另有载于 Aristoteles, *Poetik, übersetzt und erläutert von Arbogast Schmitt*, Akademie Verlag GmbH, Berlin 2008, S. XV-XXVIII. 中的, Thomas Busch 的德文长篇专论 (*Chronologische Übersicht zur Textgeschichte, Chronological Overview of Textual History, 文本流传的历时性综述*)

[2] Gerhard Jäger, *Einführung in die klassische Philologie, Dritte, überarbeitete Auflage*, Beck, München, 1990, S. 42.

[3] [清]皮锡瑞:《经学通论》，中华书局，1954 年版。

本的古希腊文白文进行对校，做出校记。较 Kassel 版白文增加了标点。每段平均增加标点三至四个，希望能有助于读者的理解。句读之不知，惑之不解，对古希腊文来说同样适用。必九个版本中半数以上版本一致，方句读。本书句读倾向于古本，晚近的本子没断句，而较古旧的本子断句的，从古本。前人句读亦各有差异，读者不可做僵死之理解，偶遇证据确凿之情形，读者个人亦可有所变化，但务求谨慎。本书为全部动词标注了其词典形式及语法形式。

第二，Didot 版拉丁文译文。该本译文较为稳健，与古希腊文原文至少从形式上较为接近。

第三，行间翻译。意在帮助读者从语法及义理两方面理解古希腊文原文。翻译原则是既最大程度地贴近原文，又照顾到译文的可读性。译文字体分正体与斜体两种，正体对应古希腊文原文中字面上有的词语；斜体则是古希腊文原文中字面上没有的词语。对古典文献的诠释中外有不谋而合之处。古人言语多省，集解中补足所省，便为诠释。例如《史记·吴太伯世家第一》原文作“辩而不德，必加于戮”，集解引服虔曰：“辩若鬪辩也。夫以辩争，不以德居之，必加于刑戮也。”^[1]若将服注中的部分文字换为斜体则为“夫以辩争，不以德居之，必加于刑戮也”，则与 Harles 的诠释方法无异（参阅书影插页）。

第四，汉语试译。这是本书译注者以古汉语诠释古希腊文的一种尝试。古文言简意丰，心向往之。东贤西贤其心一也，译文运思往返于古今途程，见贤思齐，尚友古人，遂有拙文。

第五，古希腊文难点注释。其中包括译文与注文的拉丁文原文，及其参考英译及汉译。网络及辞书中容易查到的基本不注，如“埃斯库罗斯”。但会保证读者通过本书给出的古希腊文原文，及其拉丁文、英文对应名称能够轻松查出，如“佐伊克西斯（Ζεῦξις, Zeuxis）”。

第六，现代汉语译文。读者可将四种译文对照阅读。

第七，古希腊文、拉丁文、英文、汉语词汇表。包括《诗学》原文中出现的所有词汇。

三、本书的读法

本书内容亦如上述，非学术型读者可自取所需。

学术型读者需要注意以下几点：

[1] [汉]司马迁撰：《史记（第五册）》，中华书局，1982年版，第1458页。

第一，心理准备：力戒偏执。其一，面对《诗学》古希腊文，慨叹亚氏之高深莫测，非常人所及，避之唯恐不及。其二，笑对《诗学》现代语言译本，自欺道亚氏一望便知，不过如此，发得之矣之狂言。解经时，当秉敬畏之心，平和读之。同时，力戒懒惰。阅读中，当勤查辞书，勤背语法表。古典语文学属于那些勤劳的笨人，而不属于懒惰的聪明人。古籍相关的学问（训诂考据及古典语文学），都是一种自我修行。心浮气躁，浅尝辄止，一无所得；平心静气，手不释卷，必有所成。阅读中，切勿轻易进退古圣先哲。艺术有规律，然无定法。看似吊诡，实为通变，读者不可不察。诚如刘勰所言“夫设文之体有常，变文之数无方”，美哉斯言。

第二，时间准备：每天至少阅读正文两小时。最好是上午、下午及晚上各两至三小时。

第三，体力准备：强健的体魄。空气质量好的前提下，每周至少进行有氧运动三次，每次至少半小时。

第四，书籍准备：用现代西文撰写的古希腊文及拉丁文辞书（如希英或拉德）、古汉语辞书至少各一本。

第五，知识准备：其一，懂英文。其二，通读古希腊文及拉丁文语法书（最好是西文撰写的）各一本。具备古希腊文（至少是 attic，阿提卡方言）及拉丁文的基础知识。其三，学习德文，尽快达到借助辞书阅读文献的水平。掌握欧洲其他现代语言如瑞典语、荷兰语、意大利语等也可以，但依然建议学习德文。其四，多阅读我国古籍的注疏本，包括汉晋古注及清代注疏。每天保证一定量的古汉语阅读。

第六，实践积累：亚氏绝非一个单纯的理论家，他反复提到舞台效果与观众的反响问题，是一位舞台经验很丰富的专家。这不禁让我们想到了汤显祖与莎士比亚，其创作实践、理论建树与舞台实践是一致的。亚氏是否演过戏或当过导演我们不得而知，但他至少是个梅兰芳精神导师齐如山式的人物。因之，欲读懂此书，要多进剧场看戏。

第七，阅读步骤：首先，熟记后附词汇表。其次，搞清原文中每一个词的词性，名词、代词、形容词的性数格（动词部分本书译注者已代劳）。而后认真地、依顺序地、不间断地阅读原文，前三遍务必尽量不参考任何现代语言译文，以避免陷入看英法德中译文大彻大悟，看原文一头雾水的怪圈。以参看拉丁文译本为上。不解处，暂阙疑。看似郁结于心，难以释怀，实则静待日后冻解冰释、豁然

开悟。阅读期间，胸中必有诠释学之基本信念：相对于包括译文在内的任何解释，原文最好懂。

第八，理解的标准：能将古希腊文原文译为英、法、德、意、西等现代语文，可以作为语法上基本理解原文的参考标准；能将古希腊文原文译为汉语，可以作为义理上理解原文的参考标准。

第九，阅读期望：如果读者在查阅辞书、分析原文、阅读注释、参看译文之后，发现原文有了更多的解释的可能性，本书的一部分目的便达到了。这便是经典的特征——具备无限的解释可能性。有达诂者，必非经典。从众多的诠释中，读者可以体会出理解古典文献的困难。很多古希腊文原文词汇，拉丁文也无力诠释，只能音译。几百年前的人尚如此，我们对自己在阅读古典文献中的困难亦可释然。

翻译注释过程中，感谢所有给予我帮助、鼓励的师长、同事、朋友、兄弟。感谢我的家人，尤其感谢我的母亲，这本书是献给她的。译注者心中一直铭记卡里玛胡思（Καλλίμαχος, Kallimachos）的名言：“Μέγα βιβλίον μέγα κακόν (big book, big evil; 鸿篇巨著，愆戾山积)。”希望译注者的翻译与注释不会毁了这本经典的小书。译注者水平有限，书中讹误之处尚祈读者不吝批评指教。

邮件地址: lparistotle@163.com

义例

1. 总论 (ARGUMENTUM Libri de Poetica; Argument of Book on Poetry.)

[1447^a] Περὶ ποιητικῆς αὐτῆς τε καὶ τῶν ὄντων αὐτῆς, ἣν τινα

^{ἔχω 3rd sg pres ind act} δίνωμιν ἕκαστον ^{ἔχει} ἔχει, καὶ ^{συνίσταμι pres inf mp} πῶς δεῖ συνίστασθαι τοὺς μύθους,

[10] εἰ ^{μέλλω 3rd sg pres ind act} μέλλει (Heinsius 1760 Harles Buhle μέλλοι) καλῶς ^{ἔχω fut inf act} ἔξειν

ἢ ποίησις· ἔτι δὲ ἐκ πόσων καὶ ποίων ^{εἰμί 3rd sg pres ind act} ἐστὶ μορίων· ὁμοίως

δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὅσα τῆς αὐτῆς ἐστὶ μεθόδου, ^{λέγω 1st pl pres subj act} λέγωμεν,

^{ἄρχω part pl aor mid m nom} ἀρχόμενοι κατὰ φύσιν πρῶτον ἀπὸ τῶν πρώτων.

Didot: De poetica et ipsa et formis ipsius, quam quaeque vim habeat, et quomodo deceat componi fabulas, si recte se habitura sit poesis, praeterea ex quot et quibus partibus constet, pariterque de ceteris quae eiusdem disciplinae sunt, dicamus, initio facto secundum naturam ab iis quae prima sunt.

行间翻译：关于创作技艺的本质及其诸多类型，其各自所有的力量或作用，及应当如何去安排情节，如果作品意欲得其雅正；另有诸多部分的分量与质量；以及关于道的其他问题，我们自当从头说起。

汉语试译：论及创作，其本、其类、其力，何以敷衍情节，何以得其雅正，何以权衡总分，千头万绪，自当从头道来。